ally extends further to the E end of the valley. In Kernavė the entire S end of the Pajauta valley was also inhabited.

Gintautas Zabiela

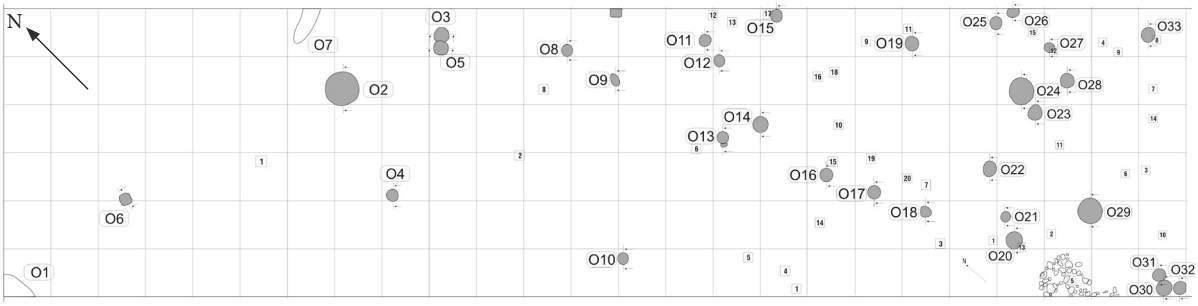
Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietė

2009 m. lapkričio mėnesį, remiant KPD, Anykščių rajono savivaldybei bei Anykščių regioniniam parkui, vykdyti Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietės (Anykščių r., Anykščių sen.) (24540) archeologiniai tyrinėjimai. Tyrinėjimais siekta ištirti keliuko žalojamą papėdės gyvenvietės dalį šalia šios gyvenvietės R kraštą kertančio Anykščių–Molėtų plento, kad ateityje joje piliakalnio lankytojams būtų galima įrengti mašinų stovėjimo aikštelę. 2009 m. į PV nuo šio plento buvo ištirta maždaug pusė tokiai aikštelei reikalingo ploto – 150 m^2 (3 plotai) (1 pav.), rastas iki 1,25 m storio kultūrinis sluoksnis, 30 stulpaviečių, 2 židiniai, 40 individualių radinių, 557 keramikos šukės, 32 kaulai, 25 molio tinko gabaliukai, 73 geležies šlako gabalėliai.

1 pav. Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietės tyrinėjimų suvestinis planas: 1 – objektas; 2 – radinys. A. Janonytės brėž.

Fig. 1. The summary plan of the excavations at the Liūdiškiai hillfort settlement site: 1 – object; 2 – find.

Liūdiškių piliakalnis turi įdomią dvigubą savo pažinimo istoriją, susijusią su dviem skirtingais objektais: tikruoju piliakalniu ir piliakalniu vadinama atskira kalva, kurie dėl panašios geografinės padėties (abu yra šalia minėto plento – seniau – kelio iš Anykščių į Skiemonis) kartais yra taip supainioti, kad juos sunku išskirti. Pirmą kartą Liūdiškių piliakalnis paminėtas 1890 m. „Šalia Anykščių yra *Pilekalnis*. Ar tai tikrai piliakalnis, kunigas Gr., iš kurio apie jį išgirdome, nėra įsitikinęs. Vietos žmonės šiuo vardu vadina kalvą“ (L. R., Piłkalnie, *Wisła*, 1890, t. IV, p. 889). Iš šio teksto neįmanoma pasakyti, kuris tai objektas. Iš XX a. 3 deš. žinių apie Liūdiškių piliakalnį randame VAK medžiagoje: „ant šio kalno ir ant kitų mažesnių prie jo esančių mokiniai rasdavo įvairių senobinių žiedų, auskarų, pinigų ir k.“ (1922 m. gruodžio 3 d. J. Kuprionio pranešimas – *KPC archyvas*, f. 1, a. 1, nr. 39, p. 280), užrašytas padavimas apie supiltus kapus (panašaus laiko Panevėžio I a. kurso mokinės M. Mirauskytės informacija, P. Tarasenkai – *KPC archyvas*, f. 1, a. 1, nr. 39, p. 281, 302). Remdamasis šiais duomenimis P. Tarasenka piliakalnį įrašė į Utenos apskrities piliakalnių sąrašą bei bendrą archeologijos objektų sąrašą.

Iš Liūdiškių kaimo kilęs Petras Biržys (1896–1970), tuo metu pasirašinėjęs Akiro slapyvardžiu (vėliau žinomas kaip Pupų Dėdė), knygelėje apie Anykščius Liūdiškių piliakalniu įvardijo kalvą (Akiras, *Anykščiai*, Kaunas, 1928, p. 25). Kaip piliakalnis ši kalva minima XX a. 4 deš. aprašymuose. Tuomet, rodos, arčiau Anykščių esanti stačiašlaitė nupjauto kūgio formos smėlėta kalva žmonių sąmonėje galutinai įsitvirtino kaip piliakalnis, nors joje niekuomet nieko nerasta. Ši kalva kaip piliakalnis archeologų buvo žvalgyta 1969, 1974 ir 1982 m. Nors daugiau archeologinių duomenų apie ją šių žvalgymų metu nebuvo surinkta, 1975 m. ji kaip tikras piliakalnis buvo aprašyta piliakalniams skirtame „Lietuvos TSR archeologijos atlaso" tome (p. 99, nr. 393). Padėtį šiuo atveju komplikavo tai, kad ant šios kalvos 1953 m. liepos 1 d. buvo perlaidoti Zakopanėje (Lenkija) mirusio rašytojo Jono Biliūno (1879–1907) palaikai, ant kapo 1958 m. pastatant masyvų 14 m aukščio granito blokų antkapį – „Laimės žiburį". Ši vieta perlaidojimui buvo parinkta dar 1939 m., tačiau tai padaryti sutrukdė kilęs II Pasaulinis karas (Ruzgas A., 1939 m. iniciatyva pervežti J. Biliūno palaikus, *Kultūros barai*, 1989, nr. 4, p. 46–47). Remiantis šiais duomenimis, iki 1990 m. buvo laikoma, kad rašytojas palaidotas piliakalnyje, tai nuolat pažymint įvairiuose apie jį pasakojančiuose tekstuose. 1990 m. J. Biliūno kapo kalvos aplinkoje šio straipsnelio autorius ištyrė 20 šurfų (iš viso apie 10 m^2 dydžio plotą), aptiko tik nestorus erozinius ar su paminklo statyba susijusius sluoksnius.

Tuo tarpu ne visai aiškios žinios apie tikrąjį Liūdiškių piliakalnį (greičiausiai apie jo aplinką – papėdės gyvenvietę) žinomos iš XX a. 3 deš. ir siejamos su Aruodų kalvų vardu. Ib kurso mokinys iš Anykščių Vladas Karvelis P. Tarasenkai pranešė, kad „iš tų kalvų yra vienas molėtas ir jame randama kaulų ir įvairių papuošalų" (*KPC archyvas*, f. 1, a. 1, nr. 39, p. 300). Šią informaciją panaudojo P. Tarasenka, ją kiek interpretavęs – „yra Aruodų kalnas, ant kurio randama senobinių bronzinių papuošalų ir žmonių kaulų" (Tarasenka P., *Lietuvos archeologijos medžiaga*, Kaunas, 1928, p. 94 (Anykščių v., m., b)). Aruoduose randamų „senolaikių stiklinių, kardų, geltonos ir mėlynos spalvos vario, varinių skambučių, molinių išdegtų rituliukų, ilgų varinių virbalų ir kt." žinojo ir jau minėtas P. Biržys (Akiras, *Anykščiai*, Kaunas, 1928, p. 25). Pagal šiuos duomenis 1973 m. kultūros paminklų sąrašuose atsirado Aruodų kalnu vadinamas Liūdiškių senkapis I (AV 97). 1974 m. jį žvalgė MMT, su seno vietos gyventojo Petro Česiūno pagalba aptiko kalną, „kuriame, ariant dirvą, buvo žemės kauburėliai, apdėti akmenimis ir randama geležinių ir žalvarinių daiktų. Kalno viršūnė apie 80x50 m ploto, jame yra žemės kauburių ir prie jų didelių akmenų. Tai visai sunaikinti ar sužaloti pilkapiai, tačiau dar galima atsekti 5 pilkapius" (*KPC archyvas*, f. 27, a. 1, nr. 49, p. 8). Nuo tada senkapis virto pilkapynu, o tokia objekto interpretacija dar buvo sustiprinta 1982 m. MMT ekspedicijos metu, ją susiejus su 1968 m. šalia Anykščių aptiktais III–IV a. papuošalais. 1990 m. aiškinantis visų aukščiau minėtų objektų vietą bei paskirtį, Liūdiškių miške, 800 m į PR nuo J. Biliūno kapo buvo surastas tikrasis Liūdiškių piliakalnis. Jame ištirta 20 m^2 perkasa, rastas iki 20 cm storio kultūrinis sluoksnis su brūkšniuota ir grublėta keramika, moliu drėbtos medinės užtvaros, kurios vidinėje pusėje buvo akmenų grindinys, liekanomis (ATL *1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, t. I, p. 60–62). Kartu buvo surasta ir jo papėdės gyvenvietė, kurioje

1991 m. ištirta 9 m^2 perkasa 1 bei atidengtas apie 2 m^2 dydžio plotelio viršus (židinio vieta) seno karjero PR pusėje, rastas iki 50 cm storio kultūrinis sluoksnis su molinio, dvigubo nupjauto kūgio formos verpstuko fragmentu, lipdyta lygia keramika.

Liūdiškių piliakalnis įrengtas Šaltupio upelio dešiniajame krante esančių Aruodais vadinamo kalvų masyvo aukščiausioje kalvoje (H_{abs} 160 m). Aikštelė ovali, pailga R–V kryptimi, 23x18 m dydžio. R šlaite, 2 m žemiau aikštelės, yra 10 m ilgio, 5 m pločio terasa, kiek nuolaidėjanti į išorę (R). Tyrinėjimų metu joje rastas užslinkęs 3 m pločio, 1 m gylio griovys. Piliakalnio V papėdėje yra natūralus 20 m pločio viršuje, 2,5 m gylio griovys. Šlaitai statūs, 7–17 m aukščio. Piliakalnis apaugęs apie 2000 m. smarkiai praretintu spygliuočių mišku, datuojamas I tūkst. I puse.

Aplink visą piliakalnį nelygiu paviršiumi, aukštumoje, 1,5 ha plote, daugiausia miške yra papėdės gyvenvietė. Jos ŠV dalį sunaikino čia XX a. II pusėje kastas karjeras, o V apie 0,5 ha dalis, esanti Šaltupio upelio dešiniajame krante, jo vingyje, aukštumoje kitapus piliakalnio V papėdėje esančios griovį primenančios daubos, aptikta tik 2009 m. tyrimų metu. Čia, apie 100 m į V nuo piliakalnio, eroduojančio Šaltupio dešiniojo kranto viršutinėje apie 10x2 m dydžio dalyje pastebėtas iki 30 cm storio pilkas kultūrinis sluoksnis su paskirais degusiais akmenukais, nuošliaužoje rasta smulki lipdyta šukelė.

Plotai 1–3 tyrinėti juos jungiant vieną prie kito ŠV–PR kryptimi, taip suformuojant vieningą 25x6 m dydžio plotą. Kiekvieną kartą pradedant tirti naują 10 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontą, jis tikrintas metalo detektoriumi. Viršutinėje iki 20–65 cm storio dalyje kultūrinis sluoksnis suardytas erozijos, žmonių veiklos bei užterštas XX a. šiukšlėmis. Kadangi žemės paviršius tyrinėtos vietos ŠV dalyje buvo iškilęs, čia kultūrinis sluoksnis buvo suardytas iki įžemio. Gerai sluoksnis išliko PR dalyje, kur jo apatinė iki 70 cm storio

2 pav. Kultūrinis sluoksnis plote 2 iš PR. G. Zabielos nuotr.

Fig. 2. The cultural layer in area 2 as seen from the SE.

dalis buvo padengta nuo aukštesnių vietų suslinkusiu sluoksniu (2 pav.). Čia kultūrinis sluoksnis tamsiai pilkas, beveik juodas, su palyginus gausiais radiniais bei paskiromis struktūromis tiek jame (židinys 2), tiek ir įžemio lygyje (židinys 1, 30 stulpaviečių bei kitokios duobės (objektas 7). Jame jokie tarpsluoksniai ar horizontai neišsiskiria.

Pastatų vietas liudija židiniai ir stulpavietės. Tyrinėto ploto V kampe, įžemyje, 30 cm gylyje, atkasta *židinio 1* dalis – 60x45 cm dydžio duobės dalis (maždaug ketvirtis), užpildyta juoda degėsinga žeme, kurioje rasta pora labai smulkių lipdytų šukelių su 25x24x15 cm dydžio akmeniu viršuje. Pjūvyje ji plokščiadugnė, 25 cm gylio, kiek nelygiu dugnu. Ties tyrinėto ploto PV sienele, 60 cm gylyje, tamsiai pilkame, jau šviesėjančiame kultūriniame sluoksnyje atkastos *židinio 2* liekanos. Jas sudaro 120x90 cm dydžio plote (židinys kiek išeina už tyrinėto ploto ribų) sumesti perdegę 7x4x4 – 19x18x14 cm dydžio (vidutinis dydis 14x10x10 cm) akmenys (3 pav.). Paskiri akmenys iš židinio vietos nubyrėję į šonus. Židinyje rastas nedidelis geležies šlako gabalėlis, keletas lipdytos lygios keramikos šukelių. Stulpavietės, matyt, dėl riboto ištirto ploto dydžio aiškesnių pastatų kontūrų nesudaro, tačiau kai kur galima įžvelgti jų eiles (1 pav.). Papėdės gyvenvietės gyvavimo laikotarpiui jų priklauso 27 (stulpavietės 4, 6, 16 – XX a.). Jos daugiausia plokščiadugnės, 13–37 cm skersmens, 8–53 cm gylio, užpildytos kultūriniu sluoksniu su paskiromis lipdytos lygios (stulpavietės 2, 3, 5, 10, 12, 17, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 29) ar kruopėtos (stulpavietė 26) keramikos šukelėmis, molio tinko trupinėliais (stulpavietės 2, 3, 5). Stulpavietės 5, 14 smailiadugnės, 21–24 cm skersmens, 44–50 cm gylio. Stulpavietėse 9, 20, 29 stovėję stulpai buvo papildomai tvirtinti 7–10 cm skersmens akmenukais. Kaip matyti iš gana įvairių stulpaviečių matmenų, jos bus nevienalaikės bei skirtingos paskirties. Stulpavietė 3 greičiausiai pakeitė anksčiau šioje vietoje, stulpavietėje 1 buvusį įkastą stulpą – turėtume medinio statinio remonto žymę.

3 pav. Židinys 2 plote 3 iš viršaus (PV). G. Zabielos nuotr.
Fig. 3. Fireplace 2 in area 3 from overhead (SW).

Individualūs radiniai pasklidę daugmaž visame kultūriniame sluoksnyje. Iš jų paminėtini geležiniai: 2 peiliai, yla, adata, pjautuvėlio, kirvių bei peilių ašmenų fragmentai, pjautuvo viršūnė, sagties liežuvėlis, įkotės, grandelės; žalvariniai: juostinio apkalo fragmentas, rombinis kabutis, pinceto pusė, varpelis; molinis dvigubo nupjauto kūgio formos verpstukas (4 pav.). Sunkiau interpretuojami 2 geležiniai suktų lankelių fragmentai – gal antkaklės (?) liekanos. Keramikos didumą sudaro lipdyta lygi keramika (503 šukės – 90 %). Gerokai mažiau yra grublėtos (21 šukė – 4 %), kruopėtos (20 šukių – 4 %), brūkšniuotos (12 šukių – 2 %) keramikos šukių. Rasta ir viena žiesta šukelė. Šukės daugiausia smulkios (be 557 registruotų dar 633 (1,459 kg) neregistruotos), pakraštėliai menkai profiliuoti. Mažai ornamentuotų šukių – vos 11 (dauguma linijomis,

4 pav. Radiniai iš ploto 2: 1 – geležiniai peilio ašmenys; 2 – žalvarinio apkalo dalis; 3 – žalvarinis rombinis kabutis; 4 – geležinio peilio fragmentas; 5 – geležinių ašmenų fragmentas 6 – geležinio lankelio fragmentas; 7 – geležinės antkaklės (?) galas; 8 – geležinis peilis; 9 – geležinio pjautuvėlio ašmenys; 10 – geležinio peilio ašmenys; 11 – žalvarinio pinceto dalis; 12 – geležinė adata; 13 – geležinė yla; 14 – molinis verpstukas; 15 – žalvarinis varpelis; 16 – geležinės sagties liežuvėlis. G. Zabielos nuotr.

Fig. 4. The finds from area 2: 1 – an iron knife blade; 2 – part of a bronze ornament; 3 – a bronze diamond-shaped pendant; 4 – a fragment of an iron knife; 5 – a fragment of an iron blade; 6 – a fragment of an iron shank; 7 – the terminal of an iron neck-ring (?); 8 – an iron knife; 9 – the blade of an iron sickle; 10 – the blade of an iron knife; 11 – part of a pair of bronze tweezers; 12 – an iron needle; 13 – an iron awl; 14 – a clay spindle whorl; 15 – a bronze bell; 16 – an iron buckle tongue.

3 – bangelėmis). Rasti 32 gana smulkūs kaulai (sveria 302 g), 25 molio tinko gabalėliai (402 g). Kiek daugiau buvo geležies šlako, tačiau jo fragmentai irgi gana smulkūs (77 vienetai – 1,972 kg). Bendrai medžiaga rodo buvus kaimiško tipo žemdirbių gyvenvietę su geležies lydymo ar apdorojimo verslu.

Savotiškai nustebino Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietės chronologija. 1990 m. žvalgomųjų tyrinėjimų metu tiek piliakalnis, tiek papėdės gyvenvietė datuoti I tūkst. I puse. 2009 m. tyrinėjimai šią chronologiją smarkiai pakoregavo. Dauguma aukščiau paminėtos medžiagos yra datuojama II tūkst. pradžia. Tikslesnę chronologiją be platesnių tyrimų nustatyti sunku, tačiau tyrinėta vieta, matyt, buvo gyvenama XII–XIII a. (pvz., taip preliminariai galima datuoti geležinę ylą su suki-

mo imitacija, geležinio pjautuvo su dantytais ašmenimis fragmentą). I tūkst. I pusės dirbiniai į šio laiko kultūrinį sluoksnį bus patekę iš ankstesnio papėdės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio, matyt, buvusio arčiau piliakalnio. Dar kartą peržiūrėjus 1990 m. tyrinėjimų medžiagą nustatyta, kad tuo metu papėdės gyvenvietės medžiaga (daugiausia keramika) buvo datuota neteisingai – lipdytos lygios šukės iš esmės tapačios 2009 m. tyrinėjimų metu surinktajai keramikai. Tačiau piliakalnyje rasta tik II–III a. brūkšniuota keramika su grublėtumo žymėmis. Pastaroji aplinkybė prie dabartinių tyrimų apimčių yra gana sunkiai paaiškinama. Galimi du variantai: gyvenvietė įsikūrė šalia apleisto piliakalnio arba piliakalnis buvo naudojamas kaip slėptuvė ir II tūkst. pradžioje, tik 1990 m. žvalgomųjų tyrinėjimų metu jame nepavyko aptikti šio laikotarpio kultūrinio sluoksnio. Abiem atvejais akivaizdu, kad mes dar gana menkai pažįstame geležies amžiaus apgyvendinimo tendencijas. Liūdiškių piliakalnis išoriškai neturi II tūkst. pradžios piliakalnio bruožų, nėra ir labiau suardytas.

Norint visiškai parengti vietą būsimai mašinų stovėjimo aikštelei, Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietėje būtina ištirti dar apie 150 m^2 dydžio plotą į PR nuo 2009 m. tyrinėto ploto 3. 2009 m. tyrimų rezultatai rodo, kad papėdės gyvenvietės kultūrinio sluoksnio (ar bent jo likučių) galima tikėtis ir po Anykščių–Molėtų plentu, o plento zonoje (šalikelėje) jis tikrai yra. Tokiu būdu ateityje rekonstruojant šį plentą gyvenvietės teritoriją kertančią jo dalį irgi reikia ištirti.

Liūdiškių piliakalnio papėdės gyvenvietės tyrinėjimų metu surinkti archeologiniai radiniai perduoti AM. Jos tyrimai pateikė naujos medžiagos tiek lokaliai Anykščių apylinkių istorijai II tūkst. pradžioje pažinti, tiek ir visoje Rytų Lietuvoje valstybės kūrimosi laikais buvusių gyvenviečių raidai atskleisti.

The settlement site at the foot of the Liūdiškiai hillfort site

In 2009 a total area of 150 m^2 (3 areas) was excavated at the settlement site at the foot of the Liūdiškiai hillfort site (East Lithuania, Anykščiai District) (Fig. 1) and a cultural layer up to 1.25 m thick, 30 postholes, 2 fireplaces, 40 individual finds, 557 pottery sherds, 32 bones, 25 pieces of clay daub, and 73 small pieces of iron slag were found. The Liūdiškiai hillfort site has been known since the late 19th century, but it was frequently confused with a separate hill closer to Anykščiai that has no cultural layer or finds even though it is also called a hillfort site. The writer J. Biliūnas was buried on this hill in 1953 and until 1990, when the real hillfort site was found, this hill was considered to be the Liūdiškiai hillfort site. During 1990–1991 field evaluations were conducted at the hillfort and settlement sites and finds from the first half of the 1st millennium, the majority pottery, were discovered. The settlement site occupies an area of about 1.5 ha that is suitable for habitation and encircles the entire territory. Its E part near the Anykščiai–Molėtai highway has been investigated. In this part an undisturbed dark grey cultural layer up to 70 cm thick (Fig. 2), covered by a 20–65 cm thick layer of soil that has slipped down from higher locations and contains a comparatively abundant number of finds, 2 fireplaces (Fig. 3), and 27 postholes was found. Artefacts or parts of them that were used in everyday life predominate among the individual finds: knives and knife fragments, an awl, a needle, artefact fragments,

part of a sickle, the tongue from a buckle, a fragment of a bronze band decoration, a diamond-shaped pendant, half of a pair of tweezers, a small bell, and a clay, double truncated conical spindle whorl (Fig. 4). The bulk of the pottery consists of hand built pottery with smooth surfaces (90% of the sherds). Somewhat more iron slag was found. The discovered material shows that in the early 2nd millennium (by approximately the 13th century) a rural agricultural settlement with an iron smelting or processing business existed beside the Liūdiškiai hillfort site. The dating of the settlement's excavated site does not fit with the significantly earlier (2nd–3rd century) dating of the hillfort site; no suitable explanation for this exists so far.

Gintautas Zabiela

Mažųjų Žinėnų piliakalnis

Mažųjų Žinėnų piliakalnis (Jonavos r., Kulvos seniūn.) (A38P, 21499), nepaisant savotiško jo unikalumo, iki šiol tebėra mažai žinomas ne tik visuomenei, bet ir archeologams. Jis įrengtas Neries dešiniojo kranto aukštumos kyšulyje, dalinai suformuotame įtekančio Šlėnos upelio. Aikštelė trikampė, pailga beveik Š–P kryptimi, 160x59 m dydžio, į centrą kylanti per 4–5 m. Ji apsaugota sudėtinga pylimų sistema. Jos Š pakraštyje supiltas 75 m ilgio, iki 3,5 m aukščio, 18 m pločio R krašte, 3 m pločio viršuje pylimas 4 m aukščio išoriniu šlaitu, besileidžiančiu į 11 m pločio, 1,5 m gylio griovį. V šlaite, 7 m žemiau aikštelės, iškastas 1 m pločio dugne, 0,5 m gylio griovys, už kurio supiltas 90 m ilgio, 1 m aukščio, 3 m pločio pylimas, nuolaidėjantis į P pusę. Piliakalnio P šlaite, 15 m žemiau aikštelės, irgi iškastas 5 m pločio, 2 m gylio griovys, už kurio supiltas 130 m ilgio, 1,5 m aukščio, 8 m pločio pylimas. Šis griovys ir pylimas palengva kyla šlaitu ŠV ir maždaug ties PV šlaito viduriu virsta 4 m pločio terasa, kuri buvusio griovio vietoje skyla į 2 griovius ir tarp jų esantį pylimą. Pirmojo griovio plotis nuo aikštelės pusės – 2,5 m, gylis – 0,5 m, pylimo aukštis – 0,5 m, plotis – 3 m. Antrasis griovys yra 2 m pločio, 0,5 m gylio. Už į terasą suplokštėjusio 8 m pločio pylimo, 5 m žemiau jo, šlaite prasideda dar vienas 6 m pločio, 2 m gylio griovys, už kurio supiltas 1,5 m aukščio, 10 m pločio pylimas. Pastarieji įtvirtinimai yra tik piliakalnio ŠV šlaite. Tarp abiejų šlaite esančių pylimų yra 25 m pločio neįtvirtintas tarpas. Pylimai V šlaite yra persikeitę – čia, matyt, buvo senasis įvažiavimas į aikštelę. Piliakalnio šlaitai statūs, 25–30 m aukščio, į Neries upę – skardingi, iki 43 m aukščio (1 pav.). Piliakalnio aikštelės R dalis (gali būti net jos pusė) jau iki XX a. buvo nugriuvusi į Nerį (2 pav.), erozija ir dabar sparčiai vyksta palei visą piliakalnio ilgį. Piliakalnis yra Neries pakrantės miške, apaugęs lapuočiais su pavienėmis eglėmis bei pušimis su krūmų pomiškiu.

Mažųjų Žinėnų piliakalnio pažinimo istorija nėra ilga. Pirmasis žinomas apylinkių žemėlapis iš XIX a. 7 deš. piliakalnio vietoje rodo buvus mišką. Tolesnės žinios apie piliakalnį jau yra rašytinės. Vykdydama archeologijos objektų registraciją VAK 1935 m. spalio 9 d. Kauno apskrities viršininkui parašė raštą, kuriame nurodė, kad „į pietvakarius nuo Kauko vk., prie įtakos Šlėnos į Nerį yra pylimas, kuriame randama įvairių senienų, apleistas, be globos“ (*KPC archyvas*, f. 1, a. 1, nr. 62, p. 149). Raštas 1935 m. spalio 11 d. pateko į Kauno apskrities viršininko įstaigą ir buvo nukreiptas Jonavos nuovados viršininkui „betar-